

Л 2007
41к

АХМЕТОВ
МУХАМБЕДИЯ
АХМЕТ-ТОРЕ

МЕДИЦИНА
ТЕРМИНДЕРІНІН
СӨЗДІГІ

“Сөздік-Словарь”
2005

**Ахметов
Мұхамбедия Ахмет-Төре**

Медицина терминдерінің сөздігі

**«Сөздік-Словарь»
2005**

ББК 51. 1 я 2

А 94

Ахметов Мұхамбедия Ахмет-Төре

А 95 Медицина терминдерінің сөздігі. Орысша-қазақша. Оқулық. – Алматы: ЖШС “Сөздік-Словарь”, 2005. – 640 бет.

ISBN 9965-409-77-3

Сөздікте медицинаның әр түрлі саласының терминдері жинақталған.

Сөздік дәрігерлерге, медициналық оқу орындарының оқытушыларына, студенттеріне, аудармашыларға және осы салада ізденушілерге арналған.

А 4101000000
00(05)–05

ББК 51. 1 я 2

ISBN 9965-409-77-3

© Ахметов Мұхамбедия Ахмет-Төре, 2005
© ЖШС “Сөздік-Словарь”, 2005

АЛҒЫ СӨЗ

Медициналық білім беру саласының дәрігер-ғалым мамандары өздерінің оқу-әдістемелік құралдарын құрастырып жазғанда, ғылыми еңбектерін орыс тілінен қазақшаға аударғанда қиналып жататыны бәрімізге белгілі. Оның себебі көп. Бір ғана мысал: осыдан ширек ғасыр бұрын жарық көрген «Медицина терминдерінің орысша-қазақша сөздігі (М. Исамбаев, И. Сарсенова) 14 000 данамен шыққан болса, қазіргі медициналық сөздіктер тиражы 1000-2000 данадан аспайды. Әрине бұл, дәрігерлердің бәріне бірдей жете бермейді. Сондай-ақ тағы басқа да объективті, субъективті себептер толып жатыр.

Айтылған олқылықтардың орнын толтыру мақсатымен құрастырылған осы сөздікте медицина ғылымының барлық дерлік саласын қамтитын терминдер жинақталды.

Сөздікті құрастыру барысында автор жеке терминдердің қазақша эквиваленттерін беріп қана қоймай күрделі құрама терминдерге, терминологиялық сөз тіркестеріне түсініктеме бере отырып, оларды қазақшаға аударған кезде өзгеріп отыратын варианттарын да қатар беруді жөн санады. Сөздікті осындай формада құрастырудың мақсаты — аудармашы дәрігерлерге барынша жеңілдік жасау. Сонымен қатар, кейбір медициналық атауларға, ұғымдарға анықтамалық түсініктеме берілуі, әсіресе студент-медиктер мен аспиранттар үшін, сөздіктің ақпараттылығын арттыру мақсатында жасалды.

Реестрге алынған терминдер орыс тілінің алфавиттік-үялы жүйесімен орналасқан. Мысалы, **Острый аппендицит** терминін табу үшін **Аппендицит** термині тұрған үядан іздеу керек. Анықтауыш сөздер де алфавиттік жүйемен берілген. Жетекші термин үяда алдында тұру керек болса, оның орнына тильда (~) белгісі қойылған. Егер анықтаушы сөз алдында тұратын сөз тіркесі термин болса, тильдадан кейін үтір қойылған.

Мысалы, **Аборт** сөзі тұрған үяда ~, **криминальный** деп берілсе, бұл сөз тіркесті **криминальный аборт** деп оқу керек.

Терминдердің қазақша бөлігінде берілген түсініктемелер жақша ішіне алынып, курсив қарпімен жазылды.

Ахметов Мұхамбедия Ахмет-Торе

РУССКИЙ АЛФАВИТ

порядковый номер	Печатные буквы		Печатные буквы		Название буквы
	заглавные	прописные	заглавные	прописные	
1	А	а	А	а	а
2	Б	б	Б	б	бе
3	В	в	В	в	ве
4	Г	г	Г	г	ге
5	Д	д	Д	д	де
6	Е	е	Е	е	е
7	Ё	е	Ё	е	йо
8	Ж	ж	Ж	ж	же
9	З	з	З	з	зе
10	И	и	И	и	ьи
11	Й	й	Й	й	кратки и
12	К	к	К	к	ка
13	Л	л	Л	л	эл
14	М	м	М	м	эм
15	Н	н	Н	н	эн
16	О	о	О	о	о
17	П	п	П	п	пе
18	Р	р	Р	р	эр
19	С	с	С	с	эс
20	Т	т	Т	т	те
21	У	у	У	у	у
22	Ф	ф	Ф	ф	эф
23	Х	х	Х	х	ха
24	Ц	ц	Ц	ц	це
25	Ч	ч	Ч	ч	че
26	Ш	ш	Ш	ш	ша
27	Щ	щ	Щ	щ	ща
28	Ъ	ъ	Ъ	ъ	твердый знак
29	Ы	ы	Ы	ы	ы
30	Ь	ь	Ь	ь	мягкий знак
31	Э	э	Э	э	э
32	Ю	ю	Ю	ю	йу
33	Я	я	Я	я	йа

А

абазия	абазия (<i>жүре алмау</i>)
~, атаксическая	атаксиялы абазия
~, дрожательная	қалтылдақ абазия
~, паралитическая	салдық абазия
~, пароксизмальная	ұстамалы қалтылдақ абазия
дрожательная	
абазия-астазия	абазия-астазия (<i>тұра алмау және жүре алмау</i>)
абдоминальный	абдоминалдық, құрсақтық
абдоминогистеротомия	абдоминогистеротомия (<i>іш қуысы арқылы жатырды тілу</i>)
абдоминогистерэктомия	абдоминогистерэктомия (<i>іш қуысы арқылы жатырды алып тастау</i>)
абдоминоскопия	абдоминоскопия (<i>іш қуысын көріп тексеру</i>)
абдуктор	абдуктор (<i>сыртқа, шетке тартқыш</i>)
абдукция	абдукция (<i>сыртқа, шетке тарту</i>)
аберрантный	аберрантты, ауытқыған
аберрация	аберрация, ауытқу
абиотический	абиотикалық (<i>тірі организмге әсер ететін бейорганикалық факторлар атауы</i>)
абиотрофический	абиотрофиялық
абиотрофия	абиотрофия (<i>ағзаның немесе жүйенің функциялық жасырын әлсіздігі</i>)
~ сетчатки	торқабық абиотрофиясы
~ сетчатки, белоточечная	торқабықтың ақ нүктелі абиотрофиясы, ақ нүктелі ретинопатия
~ сетчатки, желтопятнистая	торқабықтың сары теңбіл абиотрофиясы
~ сетчатки, пигментная	торқабықтың пигменті абиотрофиясы, торқабықтың бояутекті дегенерациясы
абластика	абластика (<i>қатерлі ісік метастаз (көшік) бермеу үшін жасалатын профилактикалық хирургиялық тәсіл</i>)
абластический	абластикалық
аблефария	аблефария, қабақсыздық (<i>қабақ дамымай туу</i>)
аблютомания	аблютомания (<i>қолын қайта-қайта жуа беретін аурулы жағдай</i>)
абляция	абляция (<i>ағзаны немесе дене мүшесінің бір бөлігін хирургиялық жолмен алып тастау</i>)
аборт	аборт, түсік тастау, түсік түсу, түсік түсіру, түсік тастату
~, ампулярный	ампулалық түсік түсу
~, внебольничный	ауруханадан тыс жерде түсік түсу
~ в результате несчастного случая	сәтсіз оқиғадан түсік түсу
~ “в ходу”	үдемелі түсік түсу
~, затянувшийся	ұзаққа созылған түсік түсу

аборт

~, инфицированный	инфекцияланған аборт (түсік түсу)
~, криминальный	қылмысты аборт (түсік түсіру, түсік тастату)
~, начавшийся	басталған аборт (түсік түсу)
~, незаконный	қылмысты аборт, заңсыз түсік түсіру
~, неполный	жартылай аборт (түсік түсу)
~, осложненный	асқынған аборт (түсік түсу)
~, поздний	кешеуілдеген аборт (түсік түсу)
~ по медицинским показаниям	медициналық көрсетімдер бойынша түсік түсіру
~, привычный	дағдыға айналған түсік түсу, дағдылы аборт
~, ранний аборт	ерте түсік түсу, ерте түскен түсік
~, самопроизвольный	өздігінен түсік түсу, өздігінен түскен түсік
~, трубный	түтіктік аборт, түтік түсігі
~, угрожающий	түсік түсу қаупі
абортивный	1. жетілмеген, шала, үзілмелі; 2. дамуды тез тоқтататын, түсік түсіретін абортталған, тоқтатылған, үзілген
абортированный	абортцанг (аборт жасауға арналған қышқаш)
абортцанг	қырнау
абразия	абрахия, қолсыздық (қолы жоқ болып туған кемтарлық)
абрахия	абсанс (қысқа мерзімге есінен танып, кейін болған оқиғаны ұмытып қалу; қояншық симптомы)
абсанс	абсорбер (сорғыш, сіңіргіш)
абсорбер	кемірлі абсорбер
~, угольный	абсорбция (сорылу, сіңу)
абсорбция	су абсорбциясы, су сіңуі
~ воды	ірің абсорбциясы
~ гноя	іріктемелі абсорбция, іріктемелі сіңу
~, избирательная	радиация абсорбциясы, сәулеленудің сіңуі
~ излучения	уытты заттектің сіңуі, уытты заттек
~ токсического вещества	абсорбциясы
~ химического вещества	химиялық заттектің сіңуі
абстинентный	абстиненттік
абстиненция	абстиненция (тыйылу, ұстану, тежеу)
~, полная половая	толық жыныстық абстиненция, намақырам (жыныстық қатынасты толығынан тежеу)
~, частичная половая	жартылай жыныстық абстиненция
абсцедирование	абсцестену, іріңқалталану
абсцесс	абсцесс, іріңқалта
~, альвеолярный	альвеола абсцесі, альвеолалық іріңқалта
~, аппендикулярный	аппендикс абсцесі
~, брыжеечный	шажырқай абсцесі
~, брюшинно-тазовый	ішперде-жамбас абсцесі
~, внебрюшинный	ішпердеден тыс абсцесс
~, внутрибрюшинный	ішперде ішіндегі абсцесс
~, внутрибрюшной	құрсақ ішіндегі абсцесс
~, внутриглазничный	көз ұясы ішіндегі абсцесс

~, внутритазовый	жамбас ішіндегі абсцесс
~, внутричерепной	бассүйек ішіндегі абсцесс
~, вскрывшийся	жарылған абсцесс
~, вторичный	салдарлық абсцесс
~, газодержащий	ауалы (газды) абсцесс
~, гангренозный	гангренылы абсцесс
~, глазничный	көз ұясы абсцесі
~, глоточный	жұтқыншақ абсцесі
~, гнилостный	шірік абсцесс
~, гнойный	іріңді абсцесс
~ головного мозга, метастатический	мидың метастаздық абсцесі, мидың көшіктік абсцесі
~ головного мозга, отогенный	мидың отогендік абсцесі (<i>миға құлақтан шапқан абсцесс</i>)
~ головного мозга, риногенный	мидың риногендік абсцесі (<i>миға мұрыннан шапқан абсцесс</i>)
~, гонорейный	создық абсцесс, соз абсцесі
~, гуммозный	гуммалық абсцесс
~, двухкамерный	қос камералы абсцесс
~, дентальный	денталық абсцесс, тіс абсцесі
~, десневой [десенный]	қызыл иек абсцесі
~, диафрагмальный	диафрагмалық абсцес
~, желчный	өт абсцесі
~, забрюшинный	ішперде артындағы абсцесс
~, заглоточный	жұтқыншақ артындағы абсцесс
~, загортанный	көмекей артындағы абсцесс
~, заминдаликовый	бадамша без артындағы абсцесс
~, заушный	құлақ артындағы абсцесс
~, инкапсулированный	қаптамаланған абсцесс
~, интерлобарный	бөлік аралық абсцесс
~, интрамаммарный	емшек ішіндегі абсцесс
~, интратонзиллярный	бадамша без ішіндегі абсцесс
~, инфекционный	жұқпалық (инфекциялық) абсцесс
~, истинный	шын (нағыз) абсцесс
~, ишиоректальный	шонданай-тікшек абсцесі
~, казеозный	ірімтікті (казеозды) абсцесс
~, ладонный	алақан абсцесі
~, ложный	жалған абсцесс
~, лямблиозный	лямблиоздық абсцесс
~, маммарный	емшек абсцесі
~, медиастинальный	көкірекорта абсцесі
~, межкишечный	ішек аралық абсцесс
~, межмышечный	бұлшықет аралық абсцесс
~, метастатический пиемический	көшіктік (метастаздық) пиемиялық абсцесс
~, мигрирующий	көшпелі абсцесс
~, миндаликовый	бадамша абсцесі
~, многокамерный	көп камералы абсцесс

абсцесс

~, множественный	бірнеше абсцесс
~, мозжечковый	мишық абсцесі
~, мозольный	мүйізгек абсцесі
~, мочево́й	несептік абсцесс
~, мочепузырный	қуық абсцесі
~, надлобковый	қасаға үсті абсцесі
~, невоскрывшийся	жарылмаған абсцесс
~, небный	таңдай абсцесі
~ носа, наружный	мұрынның сыртқы абсцесі
~, носоглоточный	мұрын-жұтқыншақ абсцесі
~, ограниченный	шектелген абсцесс
~, одиночный	жеке абсцесс
~, одонтогенный	тіспен байланысты абсцесс
~, окологлоточный	жұтқыншақ маңы абсцесі
~, околоматочный	жатыр маңы абсцесі
~, околоминдалико- вый	бадамша маңы абсцесі
~, околопочечный	бүйрек маңы абсцесі
~ околососкового кружка	емшек ұшы маңы абсцесі
~, околощечный	ұрт маңы абсцесі
~ операционной раны	операциялық жарақат абсцесі
~, орбитальный	көз ұясы абсцесі
~, острый	жіті абсцесс
~, острый загло- точный	жұтқыншақ артының жіті абсцесі
~, осумкованный	қаптамаланған абсцесс
~, парадивертику- лярный	бүйірқалта маңы абсцесі
~, параректальный	тікшек маңы абсцесі
~, паратонзиллярный	бадамша маңы абсцесі
~, парауретральный	үрпі маңы абсцесі
~, парафарингеаль- ный	жұтқыншақ маңы абсцесі
~, пародонтальный	парадонт абсцесі, тіс маңы абсцесі
~, паховый	шап абсцесі
~, первичный	ілкі абсцесс
~, перианастомоти- ческий	анастомоз айналасы абсцесі
~, периаппендику- лярный	аппендикс айналасы абсцесі
~, периартикулярный	буын айналасы абсцесі
~, периренальный	бүйрек айналасы абсцесі
~, перитонеальный	ішперде абсцесі
~, перитонзиллярный	бадамша айналасы абсцесі
~, периуретральный	үрпі айналасы абсцесі
~, перикальальный	бүйен айналасы абсцесі
~ печени	бауыр абсцесі
~, поверхностный	беткейлік абсцесс
~, повторный	қайталанған абсцесс
~, подвздошный	мықын абсцесі

~, подглазничный	көз асты абсцесі
~, поддесневой	қызыл иек асты абсцесі
~, поддиафрагмаль- ный	көкет (бауыршет) асты абсцесі
~, подкожный	тері асты абсцесі
~, подногтевой	тырнақ асты абсцесі
~, подострый	жітілеу абсцесс
~, подпеченочный	бауыр асты абсцесі
~, подъязычный	тіл асты абсцесі
~, позадиглоточный	жұтқыншақ арты абсцесі
~ позадигортонный	көмекей арты абсцесі
~ позадиматочный	жатыр арты абсцесі
~ позадипрямоки- шечный	тікшек арты абсцесі
~ почечный	бүйрек абсцесі
~ предпузырный	қуық алды абсцесі
~ премаммарный	емшек алды абсцесі
~ прикорневой	түбірлік абсцесс
~, прямокишечно- пузырный	тікшек-қуық абсцесі
~, ренальный	бүйрек абсцесі
~, ретровезикальный	қуық арты абсцесі
~, ретромаммарный	емшек арты абсцесі
~, ретроперито- неальный	ішперде арты абсцесі
~, ретротонзилляр- ный	бадамша без арты абсцесі
~, ретрофарингеаль- ный	жұтқыншақ арты абсцесі
~, ретроцекальный	бүйен арты абсцесі
~, рецидивизирующий	рецидивті абсцесс, қайталанбалы абсцесс
~, рождистый	тілме абсцесі
~, сопутствующий	қос(анж)арласқан абсцесс
~, средостения	көкірекорта абсцесі, медиастин абсцесі
~, субарахноидаль- ный	субарахноид абсцесі, мидың торқабық асты абсцесі
~, субгингивальный	қызыл иек асты абсцесі
~, субдиафрагмаль- ный	көкет асты абсцесі, бауыршет асты абсцесі
~, субкраниальный	бассүйек асты абсцесі
~, сублингвальный	тіл асты абсцесі
~, субмаммарный	емшек асты абсцесі
~, субмандибулярный	жақсүйек асты абсцесі
~, субпериостальный	сүйек қабы асты абсцесі
~, творожистый	ірімтікті абсцесс
~, тонзиллярный	бадамша без абсцесі
~, травматический	жарақаттық абсцесс
~, фекальный	нәжісті абсцесс
~, флегмонозный	шел абсцесі
~, холодный паховый	шаптың салқын абсцесі
~, церебральный	ми абсцесі

абцесс

~ шва	tiğic абцесi
~, эпидуральный	эпидуральдық абцесс (<i>мидың қатты қабы мен бассүйек арасындағы абцесс</i>)
~ яичника	аналық без (анабез) абцесi
абцессография	абцессография (<i>iрiңқалтаға контраст жіберiп рентгенге түсiру</i>)
~, непрямая	жанама абцессография
~, прямая	тiкелей абцессография
абцессотомия	абцессотомия (<i>абцестi кесу, тiлу</i>)
абцессэктомия	абцессэктомия (<i>абцестi сылып тастау</i>)
абузус	абузус (<i>қиянат етушiлiк, асырып алу</i>)
~, медикаментозный	дерiлiк абузус, дәрiнi асырып алу
абулия	абулия (<i>ештеңе iстегiсi келмейтiн патологиялық жағдай</i>)
авиация санитарная	санитарлық авиация
авиаэвакуация	ұшақпен көшiру, авиаэвакуация
авидин	авидин (<i>жұмыртқаның ақ уызында болатын гликопротеид</i>)
авидитет, авидность	авидитет (<i>антиген-антидене байланысқыштық дәрежесi</i>)
авирулентность	авируленттiлiк (<i>микробтың ауру қоздыра алмаушылығы</i>)
авирулентный	авируленттi (<i>ауру қоздырмайтын зардапсыз микроб</i>)
авитаминоз	авитаминоз (<i>витамин жетiспеушiлiктен болатын ауру</i>)
автоанализатор	автоанализатор, автоталдауыш
автодозиметр	автодозиметр, автоматты доза өлшеуiш
автокампиграфия	автокампиграфия (<i>көз функциясын зерттеу әдiсi</i>)
автоклав	автоклав (<i>булы стерилизатор</i>)
~ с текучим паром	ағынды булы автоклав
~, шкафный	шкаф автоклав
автоклавирование	автоклавтау
автоклавированный	автоклавталған
автоклавная	автоклав бөлмесi
автолаборатория	автолаборатория, автозертхана
автомакс	автомакс (<i>дезинфекциялауыш сұйықтықты бүркетiн аппарат</i>)
автомат	автомат (<i>өздiгiнен iстейтiн құрылғы</i>)
~, дыхательный	тыныс алдыру автоматы
~, фасовочный	бөлшектеп өлшеуiш автомат
автоматизм	автоматизм (<i>ағзаның, жеке жасушаның, тiндердiң өздiгiнен iс атқару қабiлетi</i>)
~, амбулаторный	амбулаторлық автоматизм (<i>ой алжасу автоматизмi</i>)
~, аффективный	аффект автоматизмы
~, двигательный	қимылдық автоматизм
~, пароксизмальный идиопатический	ұстамалы идиопатиялық (себебi белгiсiз) автоматизм
~, психический	психикалық автоматизм

~, речедвигательный	сөз қабылдау автоматизмі
~, сенестопати- ческий	сенестопатиялы автоматизм (<i>сезіну автоматизмі</i>)
~, чувственный	сезіну автоматизмі, сенсорлық автоматизм
автоматия	автоматия (<i>автоматизм ауруының салдарынан еріксіз, өздігінен болатын әрекет</i>)
автооперационная	жылжымалы отахана, автоотахана
автоперевязочная	жылжымалы таңғышхана, автотаңғышхана
авторентген	авторентген, жылжымалы авторентген
автохтонный	автохтонды(қ), аутохтонды(қ) (<i>пайда болған жерінде орналасқан</i>)
авульсия	авульсия (<i>жұлу, алып тастау</i>), экзерез
агалактия	агалактия (<i>емшектен сүт шықпау</i>)
~, вторичная	салдарлық агалактия
~, первичная	ілікі агалактия
агаммаглобулине- мия	агаммаглобулинемия (<i>қанда иммунноглобулиннің жоқтығы</i>)
~, лимфоцитарная	лимфоцитсіз агаммаглобулинемия
~, врожденная	туа болған агаммаглобулинемия
~, вторичная	салдарлық агаммаглобулинемия
~, вторичная прио- бретенная	жүре пайда болған салдарлық агаммаглобулинемия
~, наследственная	тұқым қуалаған агаммаглобулинемия
~, первичная	ілікі агаммаглобулинемия
~, преходящая	өткінші агаммаглобулинемия
~, приобретенная	жүре пайда болған агаммаглобулинемия
~, сцепленная X-хро- мосомой	X-хромосомамен тіркескен агаммаглобулинемия
аганглиоз	аганглиоз, ганглисіздік
ағар (-ағар)	ағар, ағар-ағар (<i>микробиологияда, фармацевтика және тамақ өнеркәсібі саласында пайдаланатын гель тәрізді материал</i>)
~, асцитический	асциттік ағар
~, желчный	өт ағары
~, казеиново-уголь- ный	казеинді-көмірлі ағар
~, картофельно-кро- вяной	картоп-қан ағары
~, картофельный	картоп ағары
~, крахмальный	крахмалды ағар
~, кровяной	қан ағары
~, мочевоy	несеп ағары
~, мясопептонный	ет-пептонды ағар, ет-шырсәлдік ағар
~, очищенный	тазартылған ағар
~, питательный	қоректік ағар
~, полужидкий	жартылай сұйық ағар
~, простой	қарапайым ағар
~, рыбно-желатино- вый	балық-желатин ағары
~, сывороточный	сарысу ағары
~, яично-белковый	жұмыртқаның ақ уыз ағары

агар (-агар)

~, яйчно-желточный агариковые	жұмыртқаның сары уыз агары агарикондар (<i>ағашта, ағаш маңында өсетін саңырауқұлақтар тобы</i>)
агароид	агароид (<i>қара теңіз балдырынан өндірілетін агар тәрізді заттек</i>)
агарообразный агглютинат	агар тәрізді агглютинат (<i>агглютинациядан пайда болатын шөгінді</i>)
агглютинатор	агглютинатор (<i>өздігінен пайда болатын сарысу иммунноглобулиндері</i>)
агглютинация	агглютинация (<i>майда элементтердің түйірленіп желімденуі</i>)
~, кислотная	қышқылдық агглютинация
~, массивная	жаппай агглютинация
~, неполная	шала агглютинация
~, непрямая	жанама агглютинация
~, неспецифическая	бейспецификалы (телімсіз) агглютинация
~, пассивная	пассивті (жанама) агглютинация
~, самопроизвольная	өздігінен болған агглютинация
~, смешанная	аралас агглютинация
~, специфическая	спецификалы (телімді) агглютинация
~, спонтанная	өздігінен болған агглютинация
~ частичная	жартылай (шала) агглютинация
агглютинин	агглютинин (<i>антигенді желімдеуші антидене</i>)
~ змеиного яда	жылан уының агглютинині
~, иммунный	иммундық агглютинин
~, неполный	жартылай агглютинин, шала агглютинин
~, растительный	өсімдік агглютинині
агглютиноген	агглютиноген (<i>агглютинация реакциясына қатысты антиген</i>)
агглютиноген-резус агглютиноскоп	резус-агглютиноген агглютиноскоп (<i>агглютинация реакциясын бақылайтын аспап</i>)
аггравация	аггравация (<i>науқас өз ауруын күшейте көрсетіп шағымдануы</i>)
~, активная	әрекетті аггравация (<i>ауруын әдейі күшейтуге әрекет жасау</i>)
~, пассивная	әрекетсіз аггравация (<i>ауруын күшейте шағымданғанмен әдейі әрекет жасамайды</i>)
~, подсознательная	бейсаналы аггравация
~, сознательная [умышленная]	саналы аггравация, әдейі (жасалатын) аггравация
аггравировать	аггравировать (<i>жоқ ауруды өзінде бар деп дабыра қылу</i>)
агевзия	агевзия (<i>дәм сезіне алмау</i>)
агенезия	агенезия (<i>ағзасы, дене мүшесі жоқ болып туу</i>)
агенитализм	агенитализм (<i>жыныстық мүшесі жоқ болып туу</i>)
агент	агент (<i>ауру немесе кез келген құбылыс туындататын себепкер</i>)

~, активирующий	белсендіретін агент
~, блокирующий	бөгеуші агент
~, восстанавливающий	қалыпқа келтіруші агент
~, денатурирующий	денатурациялайтын агент (<i>табиғи қасиетін жойғызатын себепкер</i>)
~, инфекционный	инфекциялық (жұқпа) агент
~, мутагенный	мутагенді (<i>мутация туындататын</i>) агент
~, перекрестно- сшивающий	айқыш біріктіруші агент
~, поверхностно- активный	беткейлік белсенді агент
~, протективный	қорғаушы агент
~, связывающий	байланыстырушы агент
~, склерозирующий	беріштендіруші агент
~, сшивающий	байланыстырушы агент
~, травмирующий	жарақаттандырушы агент
~, фиксирующий	бекіткіш агент
агипногнозия	агипногнозия (<i>ұйқысы бола тұра ұйқысы барын сезінбеу</i>)
агирия	агирия (<i>ми қыртысының қатпары жоқ боп туу</i>)
агитофазия	агитофазия (<i>психикалық қозу, ашулану кезінде асып-сасып, түсініксіз жылдам сөйлеу</i>)
агломерат	агломерат (<i>жиынды, шоғыр</i>)
агломерация	агломерация (<i>жиналу, шоғырлану</i>)
аглоссия	аглоссия, тілсіздік (<i>тілі жоқ болып туу</i>)
агматоплоидия	агматоплоидия (<i>хромосомалардың бөлшектеніп кетуінен саны көбеюі</i>)
агнатия	агнатия (<i>астыңғы жақ сүйегі жоқ болып туу</i>)
агнация	агнация (<i>әке жағынан жақын туыстық</i>)
агнозия	агнозия (<i>заттар мен құбылыстарды танып ажырату процесі бұзылу</i>)
~ акустическая	есту (дыбыс) агнозиясы
~ болевая	ауырсыну агнозиясы
~ вкусовая	дәм сезу агнозиясы
~ зрительная	көру агнозиясы
~ на лица	адамның жүзін тану агнозиясы
~, обонятельная	иіс сезу агнозиясы (<i>иісті анықтай алмау</i>)
~, пальцевая	саусақпен сезу агнозиясы
~, пространственная	кеңістік сезу агнозиясы
~, словесная	сөз түсіну агнозиясы
~, слуховая	есту агнозиясы
~, тактильная	жанасу агнозиясы
~, цветовая	түс ажыртау агнозиясы
агностический	агностикалық, агнозиялық
агонадизм	агонадизм (<i>жыныстық бездер жоқтығы</i>)
агональный	агониялық (<i>жанталасқа қатысты</i>)
агония	агония, жанталас (<i>өлер алдындағы жағдай</i>)
агорафобия	агорафобия (<i>кең көше, ашық, алаң жерлерден үрейлену</i>)

аграмматизм

аграмматизм	аграмматизм (<i>сөзді бір-біріне қосып айта алмау ауруы</i>)
аграммафазия	аграммафазия (аграмматизм сөзін қара)
агранулоцит	агранулоцит (<i>цитоплазмасында түйіршіктері жоқ лейкоцит</i>)
агранулоцитарный	агранулоцитарлық
агранулоцитоз	агранулоцитоз (<i>қандағы гранулоциттердің саны азаюы немесе жоқтығы</i>)
~, врожденный	туа болған агранулоцитоз
~, лучевой	сәулесоқтық агранулоцитоз, радиациялық агранулоцитоз
~, медикаментозный	дәрілік агранулоцитоз
~, наследственный	тұқым қуалаған (туа болған) агранулоцитоз
~, рецидивирующий	қайталанбалы агранулоцитоз
~, токсический	уыттық агранулоцитоз
~, хронический	созылмалы агранулоцитоз
~, циклический	оралымды агранулоцитоз
аграфия	аграфия (<i>жазу қабілетінен айырылу</i>)
~, буквенная	әріп жаза алмау, абсолюттік аграфия
~, вербальная	сөз жаза алмау, вербальдық аграфия
~, зрительная	оптикалық аграфия
~, оптическая	оптикалық аграфия
~, сенильная	кәрілік аграфиясы
~, словесная	сөз жаза алмау, вербальдық аграфия
~, слуховая	естігенін жаза алмау
~, старческая	кәрілік аграфиясы
агрегат	агрегат (<i>бірнеше құрылымдардан тұратын бөліктер</i>)
агрегационный	агрегациялық
агрегация	агрегация, бірігу
~ клеток	жасушалар агрегациясы, жасушалар бірігуі
~ тромбоцитов	тромбоциттер агрегациясы, тромбоциттер бірігуі
~ эритроцитов	эритроциттер агрегациясы (бірігуі)
агрессивность	агрессивтілік, зияндылық, озбырлық
агрессивный	агрессивті, зиянды, озбыр
агрессины	агрессиндер (<i>патогенді микробта өндірілетін зиянды заттектер</i>)
агрессия	агрессия, шабуыл
агрипния	агрипния, ұйқысыздық (<i>ұйқы қашу ауруы</i>)
агромания	агромания (<i>елсіз жерде жалғыз өзі өмір сүруге құштарлық ауруы</i>)
адактилия	адактилия (<i>іштен саусақсыз туу</i>)
адамантинокарцинома	адамантинокарцинома (<i>тіс кіреукесіне ұқсас тіннен өсетін, жақсүйекте болатын ісік</i>)
адамантинома	адамантинома (<i>тіс кіреукесінен дамыған түйін</i>)
адаптационный	адаптациялық (<i>бейімделуге қатысты</i>)
адаптация	адаптация, бейімделу
~, болевая	ауырсынуға бейімделу
~, вкусовая	дәмге бейімделу

~ глаза	көз адаптациясы
~, зрительная	көру адаптациясы
~ нервных центров	нерв орталықтарының бейімделуі
~, обонятельная	иіске бейімделу
~, профессиональная	кәсіптік адаптация (бейімдеу)
~, психологическая	психологиялық бейімделу (адаптация)
~ рецепторов	рецепторлар (қабылдағыштар) адаптациясы
~, световая	жарыққа бейімделу
~, слуховая	естуге бейімделу
~, социальная	әлеуметтік адаптация
~, тактильная	жанасып сезіну адаптациясы
~, темновая	қараңғыға бейімделу
~, температурная	температураға бейімделу
~, трудовая	еңбекке бейімделу (еңбек адаптациясы)
~, физическая	дене қимылына бейімделу
~, функциональная	функциялық адаптация
~, цветовая	түрлі-түске бейімделу
~, чувствительная	сенсорлық адаптация
адаптивность	бейімділік (адаптацияланғыштық)
адаптиогенез	адаптиогенез (<i>бейімделу процесінің дамуы</i>)
адаптированный	бейімделген
адаптирующийся	бейімделуші, бейімделетін
адаптометр	адаптометр (<i>қараңғыға көз бейімделуін өлшейтін аспап</i>)
адаптометрия	адаптометрия (<i>бейімделу деңгейін өлшеу</i>)
~, темновая	қараңғыға көз бейімделуін өлшеу
адаптоэлектроокулография	адаптоэлектроокулография (<i>қараңғыға және жарыққа бейімделу кезінде жасалатын электроокулография</i>)
адвентиция	адвентиция (<i>қантамырдың, лимфатамырдың сыртқы дәнекер қабығы</i>)
адгезивность	1. жабысқақтық; 2. ойлау процесінің баяулығы, былжырлық
адгезивный	жабысатын, жабысып қалатын
адгезиотомия	адгезиотомия (<i>жабысып қалған тіндерді ажырату</i>)
адгезия	адгезия, жабысып қалу, бірігіп қалу
~ амниона	қағанақтың жабысып қалуы, қағанақ адгезиясы
~ клеток, неспецифическая	жасушалардың бейспецификалы (телімсіз) адгезиясы
~, межклеточная	жасуша аралық адгезия, жасушалардың жабысуы
аддисонизм	аддисонизм (<i>бүйрек үсті безінің қыртысы ауруға шалдықпағанмен Аддисон ауруының симптомдары болу</i>)
аддуктор	аддуктор (<i>ішке, ортаға қарай тартқыш</i>)
аддукция	аддукция (<i>ішке, ортаға қарай тарту</i>)
адекватность	адекваттылық, талапқа сайлығы
адекватный	сәйкес, талапқа сай

аденит

аденит	аденит (<i>бездің немесе лимфа түйінінің қабынуы</i>)
~, брыжеечный	шажырқай адениті
~, гонорейный	создық аденит
~, инфекционный	инфекциялық аденит
~ лимфатического узла	лимфа түйін адениті
~ околоушной железы	шықшыт без адениті
~, острый	жіті аденит
~, острый брыжеечный	шажырқайдың жіті адениті
~, острый эпидемический	эпидемиялық жіті аденит
~, паховый	шап адениті
~, подмышечный	қолтық адениті
~, подострый брыжеечный	шажырқайдың жітілеу адениті
~, подострый паховый	шаптың жітілеу адениті
~, регионарный	аумақтық аденит
~ слюнной железы	сілекей безі адениті
~, уретральный	үрпі адениті
~, хронический	созылмалы аденит
~, шейный	мойын адениті
аденалгия	бездің ауырсындыруы
аденогипофиз	аденогипофиз (<i>гипофиздің алдыңғы бөлігі</i>)
аденоидизм	аденоидизм (<i>жұтқыншақ, тамақ-мұрын бездері үлкеюінен бет-әлпеттің өзгеруі</i>)
аденоидит	аденоидит (<i>син: мұрын жұтқыншақ баспасы</i>)
аденоиды	аденоидтар (<i>тамақ, мұрын бездерінің үлкеюі</i>)
аденоидэктомия	аденоидэктомия (<i>аденоидтарды сылып тастау</i>)
аденоканкроид	аденоканкроид (<i>қатерлі ісіктердің бір түрі</i>)
аденокарцинома	аденокарцинома (<i>без эпителиінен өсетін қатерлі ісік</i>)
~, внутрив протоковая	түтік ішінің аденокарциномасы
~, ворсинчатая	бүрлі аденокарцинома
~, высокодифференцированная	аса сараланған (аса дифференциацияланған) аденокарцинома
~, грибовидная	саңырауқұлақ тәрізді аденокарцинома
~, дифференцированная	дифференциацияланған (сараланған) аденокарцинома
~ желудка	асқазан аденокарциномасы
~, канальцевая	түтікше аденокарциномасы
~ легкого	өкпе аденокарциномасы
~, низкодифференцированная	нашар дифференциацияланған аденокарцинома
~, папиллярная	емізікшелі аденокарцинома
~, полиповидная	полип тәрізді аденокарцинома
~ предстательной железы	қуық асты безінің (простата) аденомасы

~, сальная	майлы аденокарцинома
~, серозная	сірілі аденокарцинома
~, склерозирующая	беріштенгіш аденокарцинома
~, слизеобразующая	сілемей өндіргіш аденокарцинома
~, слизистая	сілемейлі аденокарцинома
~, смешанно-клеточная	аралас жасушалы аденокарцинома
~, сосочковая	емізікшелі аденокарцинома
~, тубулярная	өзекшелі аденокарцинома
~, фолликулярная	фолликулалы аденокарцинома
~ цилиндрического типа	цилиндр жасушалы аденокарцинома
аденокистома	аденокистома (<i>без қабынуынан іші қуысталып сарысу жиналуы</i>)
аденолимфома	аденолимфома (<i>лимфа безінің ісігі</i>)
аденолимфоцеле	аденолимфоцеле (<i>лимфа безінің шемденуі</i>)
аденолипома	аденолипома (<i>май безінің ісігі</i>)
аденолипоматоз	аденолипоматоз (<i>май безінің ісіктері тері астында көбейіп кетуі</i>)
аденолит	аденолит (<i>простата аденомасына простатит қосылу</i>)
аденома	аденома (<i>без эпителиінен өскен қатерсіз ісік</i>)
~, ворсинчатая	бүрлі аденома
~, гепатоцеллюлярная	гепатоцеллюларалық (бауыр жасушасының) аденома(сы)
~, озлокачествившаяся	қатерлі ісікке айналған аденома
~ околощитовидной железы	паратиреоид аденомасы (<i>қалқанша (без) жанындағы бездің аденомасы</i>)
~, островковая	лангерганс жасушаларының аденомасы, инсулома
~, папиллярная	емізікшелі аденома
~ потовых желез, узловатая	тер безінің түйінді аденомасы
~, пупочная	кіндік аденомасы
~, сальная	майлы аденома
~ сальных желез	май бездерінің аденомасы
~, сложная	аралас аденома
~, сосочковая	емізікшелі аденома
~ яичника,	анабез аденомасы
аденомаляция	аденомаляция (<i>бездің езіліп, жұмсарып кетуі</i>)
аденомамэктомия	аденомамэктомия (<i>сүт бездерін сылып тастау</i>)
аденоматоз	аденоматоз (<i>аденомалар көбейіп кетуі</i>)
~, семейный толстокишечный	тоқ ішектің тұқымға тараған аденоматозы
~, семейный эндокринный	тұқымға тараған эндокриндік аденоматоз

аденомиома

аденомиома	аденомиома (без және бұлшықет тіндеріндегі ісік)
аденомэктомия	аденомэктомия (қуық асты безін (простатаны) сылып тастау)
аденопапилломатоз	аденопапилломатоз, Менетрие ауруы
аденопатия	аденопатия (бездің созылмалы ауруы)
аденопневмопатия	аденопневмопатия (ауыздың, мұрынның, жұтқыншақтың, мұрын маңындағы қуыстардың, бронхтың, өкпенің лимфоид тіндерінің созылмалы және қайталана беретін қабынуы)
аденосателлиты	аденосателлиттер (сыбайлас вирустар)
аденосинусопневмопатия	аденосинусопневмопатия (аденопневмопатия сөзін қара)
аденосклероз	аденосклероз (бездің беріштеніп қатаюы)
аденотом	аденотом (без сылитын аспап)
аденотомия	аденотомия (без ісігін аденотоммен сылу)
аденотонзилло-синусопневмопатия	аденотонзилло-синусопневмопатия (аденопневмопатия сөзін қара)
аденотонзиллэктомия	аденотонзиллэктомия (аденоидты, бадамша безді сылып тастау)
аденотрихия	аденотрихия (фоликулалары өзгеруінен шаш өсуінің бұзылуы)
аденофарингит	аденофарингит (жұтқыншақ безінің қабынуы)
аденофиброз	аденофиброз (без фиброзы)
аденофиброма	аденофиброма (без және дәнекер тіндегі ісік)
~ яичка	атабез мезотелиомасы, аденоматоид ісік
~ яичника	анабез (аналық без) аденофибромасы, Бреннер ісігі
аденофлегмона	аденофлегмона (без флегмонасы, без іріңдеуі)
аденоцит	аденоцит (гипофиздің алдыңғы бөлігінің без жасушалары)
адентия	адентия, тіссіздік (тістің жоқтығы)
аденэктомия	аденэктомия (безді сылып тастау)
адермия	адермия (тері даму аномалиясынан терінің ақауы бар немесе жоқ болып тууы)
адиадохокинез	адиадохокинез (әрлі-берлі жасалатын қимылдарды тез істей алмау)
адиастолия	адиастолия (жүректің диастола кезінде толық кеңейе алмауы)
адинамия	адинамия (дененің немесе ағзаның қозғалу белсенділігінің жойылуы, күрт азаюы)
адипогенный	адипогендік (майлы тінмен және оның дамуымен байланысты)
адипозалгия	адипозалгия (майлы түйіндердің қатты ауырсындыруы)
адипозит	адипозит (майлы тіндердің қабынуы)
адипозный	адипоздық (май тіндеріне қатысты)

адипозурия	адипозурия (майдың несеппен шығуы)
адиполитический	адиполитик, липолитик (майды ыдырататын)
адипонекроз	адипонекроз (майлы тінің шіруі)
адипопексия	адипопексия (май тінін бекіту, тігу)
адипоцит	адипоцит (май тінінің жасушасы)
аднексит	аднексит (жатыр қосалқыларының қабынуы)
аднексопексия	аднексопексия (жатыр қосалқыларын бекіту)
аднексэктомия	аднексэктомия (жатыр қосалқыларын сылып тастау)
адолескарий	адолескарий (гельминттердің тіршілік етудегі бір сатысы)
адолесцент	адолесцент (психиатрияда қолданылатын жасөспірім шақтың бір атауы)
адоптация	адоптация (трансплантация жасағанда бөгде тіннің қондырған жерге бітіп, үйлесіп кетуі)
адреналин	адреналин (бүйрек үсті безінің гормоны)
адреналинемия	адреналинемия (адреналиннің қанда көбеюі)
адреналинурия	адреналинурия (адреналиннің несеппен шығуы)
адреналэктомия	адреналэктомия (бүйрек үсті безін сылып тастау)
адренергический	адренергиялық
адреноблокатор	адреноблокатор (адренергиялық бөгегіш)
адреноблокирующий	адренорецептор бөгегіші
адренолитик	адренолитик (адренорецептор бөгегіш)
адреномегалия	адреномегалия (бүйрек безінің үлкеюі)
адреномиметик	адреномиметик (адренорецепторларды қоздырғыш)
адреностероид	адреностероид (кортикостероид сөзін қара)
адреностерома	адреностерома (еркек жыныс гормонын өндіретін бүйрек безінің ісігі)
адреностерон	адреностерон (еркек жыныс гормонының метаболиті)
адренэктомия	адренэктомия син: адреноэктомия (бүйрек безін сылып тастау)
адсорбент	адсорбент (сыртқы бетінде адсорбция процесі өтетін фаза)
адсорбер	адсорбер (адсорбция процесі өтетін аппарат)
адсорбирующий	адсорбциялайтын
адсорбция	адсорбция (кез-келген заттектің адсорбенттің бетінде сорылуы)
~ гранулированным углем	түйіршіктелген көмірмен адсорбциялау
~, избирательная	іріктемелі адсорбция
~, обменная	алмастырым адсорбциясы
адьювант	адьювант (жәрдемдесуші, ықпал жасаушы)
адьювантный	адьюванттық (адьювантқа қатысты)
ажитация	ажитация (қорқып, үрейленіп қозғала беру, қозу)

азбука

азбука	әліппе (әліпби (алфавит) әріптерінің шартты белгілері)
~ Брайля, точечная	Брайлдың нүктелі әліппесі (зағиптарға арналған)
~ глухонемых, ручная	мылқаулар әліппесі (саусақ әліппесі)
~ на пальцах	саусақ әліппесі
азигография	азигография (сыңар веналарды контраст жіберіп рентгенде тексеру)
азобелки	азобелоктар (белоктың диазоний қосылыстарымен әрекеттескен түрлері)
азогруппа	азотоп
азокраситель	азобояуыш
азоосперматорея	азоосперматорея (дәрет сындыру соңында үрпіден простатаның және ұрық қуықшасының сперматозоидсыз секреті ағуы)
азооспермия	азооспермия (шәует құрамында сперматозоидтар жоқтығы)
азот	азот (химиялық элемент)
~, атмосферный	атмосфералық азот
~, безбелковый	белоксыз азот (қалдық азот)
~, белковый	белокты азот
~, жидкий	сұйық азот
~ мочевины	несепнәр азоты
~, радиоактивный	радийактивті азот, радиобелсенді азот
~, тяжелый	ауыр азот
~, эндогенный	эндогендік азот
азотемия	азотемия, уремия (қанда азот көбеюі)
~, внепочечная	экстраренальдік азотемия (бүйрек ауруымен байланысы жоқ азотемия)
~, обтурационная	обтурациялық азотемия (зәр жүрмей қалудан болған азотемия)
~, олигурическая	олигуриялық азотемия (зәр жүру нашарлаудан болған азотемия)
~, почечная	ренальдік азотемия, бүйрек азотемиясы
~, продукционная	белок ыдырау азотемиясы
~, ретенционная	ретенциялық азотемия (бүйректің немесе зәр жолдарының патологиясынан зәр шықпаудан болған азотемия)
~, хлорипривная	хлоропривтік азотемия, (хлор азаюдан болған азотемия)
азотистый	азоттық
~ баланс	азоттық баланс
~ баланс отрицательный	кері азоттық баланс
~ баланс положительный	оң азоттық баланс
азоторея	азоторея (азоттың сіңірілмей нәжіспен, несеппен мол шығуы)
азотсодержащий азотурия	құрамында азот бар, азот құрамды азотурия (азоттың несеппен көп шығуы)
азур	азур (органикалық бояуыш)